

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/176/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314200968
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:8314200968.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v spore žalobcu V. P., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom Ul. K. XX, X. V., H., právne zastúpeného JUDr. Petrom Gdovinom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Kalininova 675, 066 01 Humenné, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20C/115/2014-191 zo 6. marca 2018, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica **p o t v r d z u j e**.
- II. Žalovanej náhradu trov tohto odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 06. 03. 2018 žalobu žalobcu zamietol (prvý výrok). O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnej výške (druhý výrok).

2. V odôvodnení rozsudku prvoinštančný súd konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovanej zaplata náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy v celkovej výške 28.675,30 Eur z titulu nezákonného rozhodnutia o väzbe podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej aj „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Konkrétne si žalobca uplatnil náhradu škody ako ušlého zisku vo výške 4.429,72 Eur z dôvodu, že počas výkonu väzby nemohol vykonávať svoju podnikateľskú činnosť, ďalej uplatnil sumu 7.360,58 Eur z titulu náhrady trov právneho zastúpenia vynaložených na svoju obhajobu v trestnom konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie a napokon požadoval zaplata sumy 16.885,- Eur ako náhrady nemajetkovej ujmy, keďže v dôsledku dlhodobého pobytu vo väzbe bola vážnou mierou poškodená jeho povesť a narušené, resp. popretfhané rodinné a spoločenské vzťahy.

3. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že žalobca uplatnené nároky odvodzoval od uznesenia Špeciálneho súdu Pezinok č. k. BB-Tp 29/07 zo dňa 10. 05. 2007, ktorým bol vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Podľa prvoinštančného súdu nebola spornou skutočnosť, že rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn 5T/48/2008 zo dňa 12. 03. 2012 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach č. k. 4To/56/2012-3558 zo dňa 28. 11. 2012, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 28. 11. 2012, bol žalobca oslobodený spod obžaloby. Spornou bola skutočnosť, či žalobcovi vzniklo právo na náhradu škody s poukazom na § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z., vzhľadom na obranu žalovanej, že si žalobca väzbu zavinil sám. Pri posudzovaní tejto otázky uviedol súd prvej inštancie nasledovné:

„36. Nárok na odškodnenie za väzbu ak bol obvinený, t. j. žalobca spod obžaloby oslobodený sa priznáva aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné. Skutočnosť, že v čase začatia trestného stíhania sa väzba javila dôvodná nemení nič na tom, že obvinený bol v konečnom dôsledku spod obžaloby oslobodený a je potrebné konštatovať, že sa jednalo o nezákonné obmedzenie osobnej slobody, pričom ale nejde o prípad, že si obvinený spôsobil obmedzenie osobnej slobody výlučne vlastným zavinením (napríklad útekom a podobne) a takému obvinenému patrí nárok na odškodnenie za väzbu. Predpokladmi vzniku zodpovednosti za škodu a nemajetkovú ujmu spôsobenú väzbou sú rozhodnutie o väzbe, vykonanie väzby a oslobodenie spod obžaloby, nejde o prípad uvedený v § 8 ods. 6 zákona, vznik škody a nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi väzbou a škodou.

37. Vzatie obvineného do väzby za splnenia zákonných predpokladov je ústavou dovoleným prostriedkom dočasného obmedzenia osobných slobôd osoby dôvodne podozrivej a obvinenej zo spáchania trestného činu, ktorého účelom je zabrániť možnému pokračovaniu v páchaní trestnej činnosti, vyhýbaniu sa trestnoprávnej zodpovednosti alebo vyvíjaniu aktivít smerujúcich k možnému ovplyvňovaniu objektívneho prešetrenia vzneseného obvinenia. Väzba nie je rozhodnutím o vine obvineného, ide o dočasné obmedzenie vykonávané v nevyhnutnej miere na dosiahnutie účelu. V Trestnom poriadku sú upravené formálne a materiálne podmienky väzby. Formálnymi podmienkami je úprava procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu, procesných úkonov iných oprávnených osôb a materiálnymi podmienkami sa rozumejú hmotnoprávne predpoklady väzby. Účelom tzv. útekovvej väzby je zabezpečenie obžalovaného pre potreby trestného konania, teda jeho účasť na úkonoch ak je dôvodné podozrenie, že sa trestnému stíhaniu účelovo vyhýba. Pre posúdenie miery zavinenia žalobcu na uvalení väzby je rozhodujúci zistený skutkový stav a konanie v čase pred rozhodnutím o väzbe, neskôr vykonané dôkazy a novozistené skutočnosti, ktoré vedú k prepusteniu z väzby, prípadne oslobodeniu spod obžaloby, nemôžu mať vplyv na hodnotenie stavu veci v čase rozhodovania o väzbe (uznesenie NS ČR č. k. 25Cdo/2113/2006). Zavinenie obvineného na vzatí do väzby v zmysle citovaného ustanovenia znamená, že jeho zavinené konanie je aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti, bolo dôvodom k podaniu a vyhoveniu návrhu na vzatie do väzby.“

4. Aplikujúc potom tieto východiská a právne úvahy súd prvej inštancie zdôvodnil zamietnutie žaloby takto:

„39. Z uznesenia č. k. BB-TP 29/2007 zo dňa 10. 05. 2007, a to z odôvodnenia bolo zistené, že žalobca bol vzatý do väzby z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, keďže žalobcovi bolo vznesené obvinenie podľa § 185a ods. 1 TZ a § 171a ods. 1, 2 písm. a/ TZ. Súčasťou spisového materiálu vyšetrovateľa boli prepisy telefonických hovorov obvineného T. s P. na základe ktorých dospel súd k záveru, že existuje dôvodné podozrenie, že navrhovateľ organizoval z ukrajinskej strany prevoz a prechod nelegálnych migrantov na územie SR a sú splnené podmienky pre vznesenie obvinenia. Vzhľadom na to, že sa jedná o cudzieho štátneho občana, ktorý nemá trvalé ani prechodné bydlisko na území SR mohlo by dôjsť k podstatnému sťaženiu alebo zmareniu zadokumentovania trestnej činnosti, nielen vo vzťahu k jeho osobe ale aj vo vzťahu k ostatným obvineným a ide o konkrétnu skutočnosť, z ktorej vyplýva dôvodná obava, že obvinený V. P. opustí územie SR a vyhne sa takýmto spôsobom trestnému stíhaniu. Voči uzneseniu podal žalobca sťažnosť. Uznesením NS SR č. k. 1ToŠS/24/2007 bola jeho sťažnosť zamietnutá a v dôvodoch uvedeného uznesenia bolo uvedené, že formálne podmienky na vzatie obvineného do väzby boli splnené. Mal sa dopustiť trestnej činnosti v období od mája 2004 do augusta 2004 viacerými dielčimi skutkami. Je štátny občan H., na území SR nemá prechodný pobyt ani zamestnanie a z jeho vyjadrenia je zrejmé, že na H. sa po prepustení z väzby mieni vrátiť. Je zrejmé, že odchodom do zahraničia, ktoré nevydáva vlastných občanov na trestné stíhanie do iných štátov by došlo k zmareniu stíhania obvineného, obvinený by sa mu vyhol, čo zakladá dôvod väzby a ani zloženie prípadnej peňažnej záruky v danom štádiu konania vzhľadom na okolnosti prípadu a osobu obvineného nebolo dostatočné pre nahradenie väzby obvineného.

40. Súd rozhodol vo veci tak, že žalobu zamietol z dôvodu, že základ nároku nie je daný, vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mal za to, že z predložených rozhodnutí o vzatí do väzby žalobcu, ktorý opakovane žiadal o prepustenie z väzby a s poukazom na rozhodnutie BB TP/29/2007 zo dňa 23. 10. 2007 v spojení s uznesením NS SR 1Tošs/47/2007 zo dňa 07. 07. 2007 bolo nepochybné, že žalobca si väzbu zaviniel sám, tak ako to vyplýva z odôvodnenia uznesenia, bolo tu dôvodné podozrenie na prevod a prevoz migrantov vzhľadom na zabezpečené dôkazy. Žalobca je štátnym občanom H., ktorá

nevzdáva svojich občanov na trestné stíhanie, nemal trvalý ani prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a išlo o trestné stíhanie v zmysle ktorého hrozil žalobcovi vysoký trest v prípade uznania jeho viny a teda jeho prepustením by mohlo dôjsť k zmareniu alebo podstatnému sťažovaniu trestného konania. Zároveň je občanom H., ktorá nevzdáva vlastných občanov na trestné stíhanie do iných štátov a preto ani prípadné vydanie medzinárodného zatykača by nemalo prakticky význam pre slovenské orgány činné v trestnom konaní s tým, že sám žalobca v danom konaní uviedol, že po prepustení sa vráti na H.. Dôkazy, ktoré boli zabezpečené neboli vyhodnotené ako nezákonné, z ktorých vyplývalo, že žalobca uskutočňuje prevoz migrantov ale nemohli byť vyhodnotené ako dostatočné bez ďalšieho podporného dôkazu, správanie žalobcu po danom trestnom stíhaní je opätovne trestne stíhaní pre trestný čin prevádzkačstva. Po prepustení z väzby odišiel z územia Slovenskej republiky, sám jeho právny zástupca uviedol, že sa nebude zúčastňovať konaní, pretože mu opätovne hrozí väzobné stíhanie a v čase vzatia do väzby tu existovala dôvodná obava, že ujde alebo sa vyhne trestnému stíhaniu ako sa to aj neskôr preukázalo jednak vzhľadom na hroziaci vysoký trest ako aj vzhľadom na to, že je občanom H..“

5. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a priznal úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnej výške.

6. Proti rozsudku prvoinštančného súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

7. Žalobca v odvolaní uviedol, že rozsudok je nesprávny a nezákonný z dôvodu, že súd prvej inštancie neúplne zistil skutkový stav veci, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na to, že zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa štát nemôže zbaviť, a teda sa neposudzuje správnosť rozhodnutia jeho orgánu z toho hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zavinil. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhanie alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté, a preto ani nemal byť vzatý do väzby, i keď v čase rozhodovania o nej existovali konkrétne skutočnosti odôvodňujúce niektorý z väzobných dôvodov. Vo vzťahu k dôvodom uvádzaným prvoinštančným súdom popieral, že sa mal vyjadriť v tom zmysle, že sa po prepustení okamžite vráti na H.. Žiadne takéto tvrdenie sa v trestnom spise nenachádza, lebo pri všetkých svojich výsluchoch uvádzal, že v prípade prepustenia z väzby neopustí územie Slovenskej republiky, bude bývať u známych v B. a nemá žiaden záujem vyhýbať sa trestnému konaniu. Zároveň dal písomný sľub, že sa vždy na predvolanie dostaví na úkony vykonávané orgánmi činnými v trestnom konaní a svoj sľub podporil ponukou zloženia peňažnej kaucie, čo však súd ako náhradu väzby neprijal. Poukazujúc na čl. 12 Ústavy SR bol toho názoru, že sama skutočnosť, že je občanom cudzieho štátu, ktorý údajne nemá vydávať svojich občanov na trestné stíhanie do cudziny (čo však podľa neho v konaní nebolo preukázané) a ktorý preto logicky nemá žiadny trvalý ani prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, nemôže bez ďalšieho viesť k záveru, že si sám zapríčinil dôvod väzby. Poukázal ďalej na odôvodnenie rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/2255/2002 zo dňa 31. 03. 2004, podľa ktorého nie je významné či správanie obvineného vyvolalo podozrenie, že bol spáchaný trestný čin a či naplnilo skutkovú podstatu trestného činu pre ktorý je stíhaný, významné je to, či správanie obvineného bolo dôvodom k obave zakladajúcej dôvod, pre ktorý bol vzatý do väzby. Podľa neho ustanovenie § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. vylučuje vznik práva na náhradu škody vtedy, ak si osoba väzbu zavinila sama, a teda sa vyžaduje úmyselné a vedomé konanie osoby, ktoré za splnenia ďalších zákonných podmienok vedie k jej vzatiu do väzby. Ide tak o naplnenie čisto formálnych dôvodov väzby osoby, ktorá napriek tomu, že bola ponechaná na slobode, sa rozhodne ujsť alebo sa skrýva, ovplyvňuje svedkov alebo spoluobvinených, či pokúsi sa dokončiť svoj trestný čin, ktorý pripravovala alebo sa oň pokúsila. Zopakoval, že samotný pôvod a národnosť obvineného takou skutočnosťou nemôže byť. V trestnom konaní nebolo preukázané, že by sa pokúsil ujsť, ani že by sa skrýval, čím by dal príčinu na odôvodnenie väzobného stíhanie a ani v tomto spore o tom žalovaná nepredložila žiadne dôkazy. Skutočnosť, že po prepustení z nezákonnej väzby odišiel domov na H. k rodine a v tejto veci sa nezúčastňoval pojednávaní je podľa CSP jeho zákonným právom a nemá to žiaden vplyv na posúdenie, či si väzbu zavinil sám. V tomto prípade sa musia brať do úvahy len okolnosti existujúce v čase jeho vzatia do väzby a nie tie, na ktoré súd prvej inštancie poukazuje po 11 rokoch. Tiež samotná skutočnosť, že je

opätovne stíhaný pre obdobnú trestnú činnosť nemôže mať žiadnu súvislosť s prejednávanej prípadom a s dôvodmi jeho väzby, pretože v právnom štáte musí byť rešpektovaný princíp prezumpcie nevinoty.

8. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrila.

9. Na základe odvolania krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379, § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

10. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v dostatočnom rozsahu potrebnom pre rozhodnutie a dospel aj ku správnym skutkovým zisteniam, ktoré po právnej stránke takisto správne posúdil. Pretože aj odôvodnenie rozsudku prvoinstančného súdu spĺňa zákonné kritéria odôvodnenia uvedené v ustanovení § 220 ods. 2 CSP (čo žalobca ani nespochybnil), odvolanie žalobcu vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné.

11. Pokiaľ ide o konkrétne odvolacie námietky, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že ťažisko je odvolanie založené na odlišnom pohľade žalobcu na zásadnú otázku tohto sporu (resp. obranu žalovanej), a to, či si v rámci svojho trestného stíhania sám zaviniť uvalenie väzby, do ktorej bol vzatý uznesením Špeciálneho súdu Pezinok sp. zn. BB-Tp 29/07 zo dňa 10. 05. 2007, v dôsledku čoho mu preto podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody (a nemajetkovej ujmy) voči žalovanej nevzniklo, i keď bol neskôr spod obžaloby právoplatne oslobodený rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 5T/48/2008 zo dňa 12. 03. 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4To/56/2012-3558 zo dňa 28. 11. 2012.

12. V tomto smere súd prvej inštancie správne vychádzal pri právnom posúdení veci primárne z ustanovenia § 3 ods. 1 písm. c) zákona č. 514/2003 Z. z., pretože zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom verejnej moci upravuje tento zákon v § 3 určujúc rozsah zodpovednosti tak, že štát, (t. j. Slovenská republika, pozn. odvolacieho súdu) za podmienok určených týmto zákonom zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci:

- a) nezákonným rozhodnutím,
- b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
- c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
- d) nesprávnym úradným postupom.

13. V zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa štát svojej zodpovednosti za škodu nemôže zbaviť, čím sa zavrhuje právna úprava tejto zodpovednosti ako zodpovednosti objektívneho charakteru (bez ohľadu na zavinenie) s absolútnou povahou (bez možnosti liberácie). Objektívna zodpovednosť sa niekedy označuje aj ako zodpovednosť za výsledok, a preto odvolací súd dáva za pravdu žalobcovi, že rozhodujúcim kritériom hodnotenia zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je v konečnom dôsledku až výsledok tohto konania. V praxi sa síce stále možno stretnúť s častými (podľa názoru odvolacieho súdu nesprávnymi) názormi, že (ne)zákonnosť najmä trestného stíhania, presnejšie uznesenia o vznesení obvinenia v rámci trestného konania treba posudzovať vzhľadom na dôkaznú situáciu existujúcu v čase vznesenia obvinenia bez ohľadu na neskoršie oslobodenie obvineného spod obžaloby, resp. zastavenie jeho trestného stíhania, tento názor ale neberie do úvahy práve povahu zákonom konštruovanej zodpovednosti štátu za škodu ako zodpovednosti absolútne objektívnej a zodpovednosti za výsledok. Odvolací súd tým chce poukázať (aj) na správnosť konštatovania žalobcu v odvolaní, že judikatúra je ustálená v tom, že zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby znamená s prihliadnutím na konkrétne okolnosti to, že obvinený čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté (pozri najmä stále aktuálne rozhodnutia R 35/1991, R 70/1994, resp. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo 15/2009 a sp. zn. 7MCdo 27/2012), a preto ani nemal byť vzatý do väzby napriek tomu, že v čase rozhodovania o nej ju konkrétne okolnosti opodstatňovali. Ako bude ďalej uvedené, podľa odvolacieho súdu zákonodarca výslovnou a osobitnou úpravou práva na náhradu škody spôsobenej väzbou (hoc táto mohla byť vzhľadom na poznatky v danom štádiu trestného konania opodstatnená) dal nepochybne najavo, že takýto zásah do ústavných práv jednotlivca (na osobnú slobodu, slobodu pohybu a pobytu, atď.) zo strany štátu si zaslúži za splnenia stanovených podmienok príslušnú kompenzáciu a treba len zvýrazniť, že zákon v tejto súvislosti vôbec

nepoužíva pojem „nezákonné“ rozhodnutie o väzbe, lebo odškodneniu podliehajú dôsledky spôsobené „rozhodnutím o väzbe“.

14. V prípade rozhodovacej činnosti teda zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie a špecificky za určité rozhodnutia týkajúce sa najmä osobnej slobody jednotlivca (rozhodnutia o zatknutí, zadržaní, o treste atď.).

15. Podľa ustanovenia § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak

- a) bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie,
- b) bol oslobodený spod obžaloby alebo
- c) vec bola postúpená inému orgánu.

16. V citovanom ustanovení je uvedené, že ten, kto bol vzatý do väzby má právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v tom prípade, ak bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie alebo ak bol oslobodený spod obžaloby alebo ak bola vec postúpená inému orgánu. To znamená, že ten, na kom bola väzba vykonaná na základe väzobného rozhodnutia vydaného v rámci trestného konania podľa Trestného poriadku (aktuálne zákon č. 301/2005 Z. z.), pričom trestné konanie bolo potom ukončené niektorým z uvedených spôsobov (t. j. bez toho, že by bola súdom právoplatne konštatovaná vina dotknutej osoby) má zásadne právo na náhradu škody vrátane nemajetkovej ujmy, ktoré vznikli ako dôsledok rozhodnutia o väzbe.

17. Na strane druhej, vzhľadom na takto pomerne prísne koncipovanú právnu úpravu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe (čo je ale podľa odvolacieho súdu správne, pretože ak je podľa Trestného poriadku povinnosťou jednotlivca podrobiť sa potrebným procesným úkonom zameraným na zistenie trestnej činnosti a spravodlivé potrestanie jej páchatel'ov, tak takéto obmedzenie ústavných práv jednotlivca sa nemôže bez legitímneho dôvodu zaobiť bez adekvátnej kompenzácie), v ustanovení § 8 ods. 6 písm. a) zákon č. 514/2003 Z. z. vylučuje z odškodnenia väzby tie prípady, kedy si daná osoba väzbu zavinila sama. Ide tu o limitáciu náhrady škody plne logicky odôvodniteľnú tým, že ak si raz niekto spôsobil škodu sám svojím konaním, tak za ňu nemôže zodpovedať niekto iný. V tejto právnej úprave sa premieta v podstate klasický občianskoprávny princíp zavinenia poškodeného vyjadrený v ustanovení § 441 Občianskeho zákonníka (Ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám).

18. Podľa ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody nevznikne ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama.

19. Významovo a dosahom totožné ustanovenie obsahovala aj predchádzajúca právna úprava zodpovednosti štátu za škodu účinná do 01. 07. 2004. Bola obsiahnutá v zákone č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, kedy § 5 ods. 2 písm. a) cit. zákona dokonca demonštratívne uvádzal, čo sa považuje za zavinenie poškodeného na uvalení väzby. Ustanovenie § 5 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. znelo takto: Právo na náhradu škody nemá ten, kto si väzbu zavinil sám, najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia.

20. Podľa odvolacieho súdu niet pochyb, že vyššie citovaná aktuálna právna úprava sa nijak od predošlej úpravy neodchýlila (došlo iba k vypusteniu príkladov zavineného konania) a preto je stále použiteľným stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. PlsF 3/77 z 30. 11. 1977, podľa ktorého sa v sporoch o náhradu škody skúma, či ten, na kom bola väzba vykonaná, si ju zavinil sám najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia. Ďalej sa v stanovisku uvádza: „K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 58/1969 Zb. totiž nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku alebo jej trvania v zmysle ustanovenia § 72 Trestného poriadku, ale treba, aby si obvinený sám väzbu zavinil. I keď pritom zákon len príkladom uvádza, ktoré konanie obvineného treba považovať za zavinenie väzby (napr. pokus o útek), rozhodne vždy predpokladá určité konkrétne konanie obvineného, ktorým dal príčinu na uvalenie väzby. To znamená, že podľa úpravy vzatia do väzby a jej trvania zakotvenej v Trestnom poriadku bude tu zákonný dôvod väzby, keď v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku bude tu skutočnosť, ktorá odôvodňuje obavu, že obvinený napr. ujde alebo

že bude pokračovať v trestnej činnosti alebo že bude pôsobiť na svedkov a pod. Pre vylúčenie nároku na odškodnenie za väzbu malo by však byť preukázané aj určité konanie obvineného, napr. pôsobenie na znalca, zastrašovanie svedkov, odstraňovanie dôkazov a pod., ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, lebo len v takomto prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie na uvalení väzby len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil vzatie do väzby konštatovaním, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú pre majetkové a iné delikty a vzhľadom na osobu páchatela je nebezpečenstvo, že by mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je to dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy. Zrejme nepôjde taktiež o zavinenie na vzatí do väzby ani vtedy, keď sa obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal alebo odmieta vypovedať a tak svojím konaním vzbudzuje dôvodné obavy, že by mohol mariť vyšetrenie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených.“

21. Zhrnúc dosiaľ uvedené sa odvolací súd v zásade stotožňuje a poukazuje ako na plne správne východiská a úvahy uvedené prvoinštančným súdom v už prv citovaných odsekoch 36. a 37. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie iba nesprávne poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/2113/2006, lebo toto rozhodnutie bolo zrušené uznesením Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 590/2008 (i v tomto rozhodnutí ale ústavný súd potvrdil ako správnu úvahu, že na účely odškodnenia nemožno izolovane posudzovať väzbu a samotné trestné stíhanie, lebo ak sa trestné stíhanie ukázalo ako nedôvodné, bola nedôvodná tiež samotná väzba, resp. ak bolo trestné stíhanie nedôvodné, platí tento záver pre všetky úkony a inštitúty k nemu sa viažuče).

22. Aj podľa odvolacieho súdu môže v zmysle § 8 ods. 5 a 6 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovedať štát (Slovenská republika) za škodu a nemajetkovú ujmu vzniknutú ako následok väzby len po kumulatívnom splnení predpokladov, ktorými sú: a/ rozhodnutie o väzbe, b/ vykonanie väzby, c/ oslobodenie spod obžaloby, d/ nejde o prípad uvedený v § 8 ods. 6 zákona, e/ vznik škody, prípadne ujmy v nemajetkovej sfére a f/ príčinná súvislosť medzi väzbou a škodou. Pretože pre nastúpenie zodpovednosti štátu za škodu, prípadne nemajetkovú ujmu sa vyžaduje súčasné naplnenie všetkých vymenovaných podmienok, resp. zodpovednosť štátu nenastáva ak nedošlo k naplneniu niektorej z nich, úplne postačovalo, ak súd prvej inštancie vzhľadom na obranu žalovanej zameral svoju pozornosť na (ne)splnenie kritéria uvedeného v ustanovení § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. vylučujúceho zodpovednosť v prípade, ak si osoba väzbu zaviniла sama. Ak súd prvej inštancie mal preukázaný (podľa odvolacieho súdu správny) záver, že žalobca si uvalenie väzby zaviniл sám, bolo v tejto situácii nadbytočným, aby skúmal a zaoberal sa naplnením ostatných podmienok, inými slovami, preukázané zavinenie žalobcu na svojom vzatí do väzby postačovalo na zamietnutie žaloby a keďže súd prvej inštancie vykonal vo vzťahu k tejto otázke všetky žalobcom označené dôkazy, nemožno mu dať za pravdu, že skutkový stav bol zistený neúplne.

23. Odvolací súd sa takisto nestotožňuje s odvolacou námietkou žalobcu, podľa ktorej sa v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. vyžaduje úmyselné (a vedomé) konanie osoby, ktoré za splnenia ďalších podmienok viedlo k jej vzatiu do väzby, lebo odvolací súd je toho názoru, že nakoľko toto ustanovenie formu zavinenia na uvalení väzby nedefinuje, postačuje aj zavinenie vo forme nevedomej nedbanlivosti. Táto spočíva v tom, že osoba nevedela, že môže svojím konaním spôsobiť určitý následok, hoci to s prihliadnutím na okolnosti vedieť mala a mohla. Zavinenie obvineného na vzatí do väzby preto treba chápať tak, že jeho zavinené (čo aj nedbanlivostné) konanie bolo dôvodom k vzatiu do väzby a z tohto pohľadu nie je významné, či konanie obvineného zakladalo podozrenie zo spáchania trestného činu a či napĺňalo príslušnú skutkovú podstatu trestného činu, pre ktorý bol stíhaný, ale je rozhodujúce to, či jeho zavinené konanie vyvolávalo obavu zakladajúcu dôvod vzatia do väzby (pozri aj žalobcom označené rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/2255/2002 zo dňa 31. 03. 2004). Zavinenie obvineného na vzatí do väzby treba posudzovať vzhľadom na dôvody vzatia do väzby, a to vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam, na ktorých založil súd rozhodujúci o väzbe dôvody pre väzobné stíhanie a ktoré existovali v čase rozhodovania o väzbe.

24. Zostávalo teda posúdiť, či v čase, kedy bol žalobca vzatý do tzv. útekovvej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku na základe vyššie uvedeného uznesenia Špeciálneho súdu Pezinok, resp. následne pokiaľ bola táto jeho väzba predĺžená na základe jednotlivých uznesení najskôr Špeciálnym

súdom Pezinok a po podaní obžaloby Okresným súdom Košice I, boli dané okolnosti charakterizovateľné ako zavinené konanie žalobcu vyvolávajúce dôvodnú obavu zakladajúcu dôvod väzby.

25. Z odôvodnení predmetných väzobných uznesení založených v spisovom materiály vyplýva, že v podstate ako „červená niť“ sa všetkými tiahne konštatovanie súdov rozhodujúcich o väzbe žalobcu, že tento je štátnym občanom H. ako štátu, ktorý nevydáva svojich občanov na trestné stíhanie (teda nemalo by zmysel ani vydanie medzinárodného zatykača), nemal v tom čase trvalý ani prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, išlo o trestné stíhanie, v zmysle ktorého hrozil žalobcovi vysoký trest v prípade uznania jeho viny a jeho prepustením by mohlo dôjsť k zmareniu alebo podstatnému sťažovaniu trestného konania, čím bola naplnená dôvodná obava, že opustí územie Slovenskej republiky kvôli vyhnutiu sa trestnému stíhaniu. Toto by podľa názoru odvolacieho súdu samo o sebe nebolo možné kvalifikovať ako zavinenie si väzby žalobcom, avšak ako ďalej vyplýva z väzobných uznesení, z vyjadrení žalobcu bolo zrejmé, že sa na H. po prípadnom prepustení z väzby mieni vrátiť (konštatovanie Najvyššieho súdu SR v uznesení zo dňa 25. 05. 2007 sp. zn. 1 Tošs 24/2007 založenom na č.l. 99 a nasl. spisu, Špeciálneho súdu v Pezinku v uznesení zo dňa 27. 08. 2007 sp. zn. BB-Tp 29/07 na č.l. 104 a nasl. spisu, Najvyššieho súdu SR v uznesení zo dňa 06. 09. 2007 sp. zn. 2 Tošs 14/2007 založenom na č.l. 112 a nasl. spisu, Špeciálneho súdu v Pezinku v uznesení zo dňa 23. 10. 2007 sp. zn. BB-Tp 29/07 na č.l. 118 a nasl. spisu). Toto vo vzájomnom komplexe s prv uvedenými konkrétnymi skutočnosťami už zakladá zavinené správanie sa žalobcu na uvalení väzby a existenciou súhrnu týchto okolností v danom čase je podľa už uvedenej právnej úpravy vylúčená dôvodnosť žalobou uplatnených nárokov. Žalobca sa preto mylne domnieva, že prvoinštančný súd vyvodil jeho zavinenie na väzbe iba z jeho zahraničného pôvodu, či národnosti, lebo ako prvoinštančný súd poukázal, tak poukazuje aj odvolací súd na celý súhrn konkrétnych skutkových okolností opodstatňujúcich záver o zavinení žalobcu, z čoho nemožno účelovo vyberať len jednu parciálnu otázku.

26. Ak žalobca v rámci odvolania tvrdil, že v trestnom spise sa nenachádza žiadne jeho vyjadrenie o tom, že sa po prepustení vráti na H., táto jeho obrana je podľa odvolacieho súdu v úplnom rozpore s vyššie uvedenými uzneseniami. Väzobné súdy vo svojich rozhodnutiach konštatovali, že žalobca sa mienil vrátiť po prepustení z väzby na H. (čo je aj logické, keďže tam mal v tom čase svoju rodinu a zázemie), pričom ak v rámci tohto sporu tvrdil opak (že sa vyjadroval v trestnom konaní vždy tak, že v prípade prepustenia z väzby neopustí územie Slovenskej republiky, bude bývať u známych v B. a nemá žiaden záujem vyháňať sa trestnému konaniu), nič také zo spisu a vykonaného dokazovania nevyplýva. V spise sa nenachádza žiaden dôkaz potvrdzujúci žalobcom uvádzané skutočnosti. Odvolací súd nesúhlasí ani s tvrdeniami žalobcu o neopodstatnenosti záveru, že H. v tom čase nevydávala vlastných občanov, lebo zasa ide len o názor žalobcu úplne odporujúci záverom konštatovaným v predmetných väzobných uzneseniach, a to aj Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Odvolací súd nemá dôvod a ani podklad spochybovať tento záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

27. Žalobcovi odvolací súd dáva za pravdu vzhľadom na už vyššie uvedené teoretické východiská tohto prípadu len v tom, že pri posudzovaní jeho zavinenia na väzbe nebolo možné prihliadať na skutočnosti, ku ktorým došlo po prepustení z väzby (odchod na H., ďalšie trestné stíhanie, atď.). Podľa odvolacieho súdu však na toto neprihliadal ani súd prvej inštancie, lebo jeho posledné dve vety v 40. odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku treba chápať skôr ako dokreslenie toho, že v čase väzby existujúca dôvodná obava bola opodstatnená. A takisto je pravdou, že v trestnom konaní nebolo preukázané, že by sa žalobca pokúsil ujsť, resp. že by sa skrýval, ale ako už odvolací súd v podstate uviedol na inom mieste, ustanovenie § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. nedefinuje ani príkladmo konkrétne konanie, ktoré možno považovať za zavinenie väzby. Preto za takéto nemožno v zmysle zákona považovať iba žalobcom spomínaný útek, či skrývanie sa pred trestným stíhaním.

28. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

29. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP, z ktorého vyplýva: „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí“. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu) vyplývajúcu z ust. § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade bola v odvolacom konaní plne úspešná žalovaná, zásadne by teda mala nárok aj na náhradu trov odvolacieho konania. Pretože však zo spisu odvolací súd nezistil, že by žalovanej v tomto odvolacom konaní nejake

účelne vynaložené trovy vznikli (k odvolaniu žalobcu sa nevyjadřila), odvolací súd jej náhradu trov tohto odvolacieho konania nepriznal.

30. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).